

Forsøgslæreplan for dansk A – htx, marts 2014

1. Identitet og formål

1.1. Identitet

Dansk er et humanistisk fag. Fagets kerne er sproglig viden og bevidsthed, som udmønter sig i sproglig kunnen og refleksion. Dansk omfatter det sproglige og det tekstuelle, herunder det litterære stofområde samt mediedimensionen i begge. Faget behandler og udvikler samtidig kompetencer, som er vigtige for arbejdet i de øvrige fag. Dansk går i dialog med de naturfaglige, samfundsfaglige og teknologiske discipliner om almen og teknologisk dannelse og omfatter elevens rolle som borger i et demokratisk samfund.

1.2. Formål

Arbejdet med dansk bidrager til uddannelsens overordnede formål ved at forberede eleven til videregående uddannelse. Eleverne skal styrke deres evne til at bruge det danske sprogs udtryksmuligheder til præcist og nuanceret at udtrykke deres viden og holdninger skriftligt og mundtligt. Formålet er endvidere gennem et grundigt arbejde med sprog, tekster og medier at bidrage til elevernes identitetsdannelse og sproglige bevidstgørelse. Faget skal samlet styrke elevernes evne og lyst til at læse og skrive, til kritisk og konstruktivt at arbejde med deres egen og andres brug af dansk og til at reflektere over indhold og form i de tekster, de møder i uddannelsen og i deres omverden i øvrigt.

2. Faglige mål og fagligt indhold

2.1. Faglige mål

Eleverne skal kunne:

- formidle viden og budskaber overbevisende og præcist i mundtlig form, deltage i diskussioner med argumenterede indlæg og indgå i dialog og samtale, der er tilpasset situationen
- lytte aktivt og med opmærksomhed, forståelse og gehør
- læse hurtigt og sikkert, og vælge læsestrategi i forhold til læseformål og teksttype
- fremlægge en faglig viden og en sammenhængende argumentation i et klart og korrekt skriftsprog, og vurdere hvilken skriftlig fremstillingsform det er mest

- hensigtsmæssigt at anvende i en given kommunikationssituation
- anvende tekstanalytiske begreber til at give en nuanceret analyse, fortolkning, perspektivering og vurdering af dansksprogede tekster
- analysere, fortolke og perspektivere digitale medier og medieprodukter og sætte dem i relation til deres produktions- og receptions vilkår
- anlægge et historisk og teknologisk perspektiv på forskellige teksttyper og værker
- give begrundede vurderinger af egen og andres mundtlige og skriftlige brug af sprog og virkemidler og formulere alternativer
- anvende it til kommunikation og informationsøgning og demonstrere bevidsthed om muligheder og begrænsninger.

2.2. Kernestof

Kernestoffet sættes i relation til de fire kulturkompetencer – lytte, tale, læse og skrive – og udgøres af det sproglige stofområde, det tekstuelle stofområde og mediedimensionen i begge disse stofområder.

Kernestoffet er følgende:

Det sproglige stofområde

- det danske sprog og sproglig variation
- dansk sprog i forhold til andre sprog, herunder engelsk i det danske sprogsamfund, og det nordiske sprogfællesskab
- sproglige færdigheder og sproglige analyseteknikker
- faglige og teknologiske sprogformer.

Det tekstuelle stofområde

- forskellige former for fiktionslitteratur og sagprosa, herunder blandingsformer
- mindst én tekst af hver af følgende forfattere: Ludvig Holberg, Adam Oehlenschläger, N.F.S. Grundtvig, Steen St. Blicher, H.C. Andersen, Herman Bang, Henrik Pontoppidan, Johannes V. Jensen, Martin Andersen Nexø, Tom Kristensen, Karen Blixen, Martin A. Hansen, Peter Seeberg, Klaus Rifbjerg, samt mindst én folkevis
- danske tekster i historisk og internationalt perspektiv
- norske og svenske tekster på originalsproget
- forskellige teknikker til analyse og fortolkning af tekster
- tekster og teksttyper, der har relevans for teknologisk dannelse, og som er karakteristiske for uddannelsen som helhed.

Mediedimensionen

- tale- og skriftkulturer over for digitale kulturformer
- visuel information, herunder faste og levende billeder
- mediernes udvikling, form og indhold
- digitale medier og forskellige teknikker til analyse og fortolkning af disse
- teknologiske betingelsers betydning for kommunikationens indhold og form.

2.3. Supplerende stof

Eleverne vil ikke kunne opfylde de faglige mål alene ved hjælp af kernestoffet. Det supplerende stof uddyber og perspektiverer kernestoffet med tekster og undersøgelser, der omfatter bestemte perioder, forfatterskaber og temaer. Det supplerende stof tilrettelægges i høj grad i samarbejde med eleverne.

3. Tilrettelæggelse

3.1. Didaktiske principper

Undervisningen skal tage udgangspunkt i et fagligt niveau svarende til elevernes niveau fra grundskolen. Undervisningen tilrettelægges, så der tages ligeligt hensyn til elevernes forudsætninger og særlige interesser og til de faglige mål, som skal nås i løbet af perioden.

I undervisningen indgår de faglige kompetencer i et samspil inden for og på tværs af det sproglige stofområde, det tekstuelle stofområde og mediedimensionen. Det sproglige arbejde indgår som et integreret led i tekstillæsningen, idet indsigt i sprogets opbygning, funktion og historie udnyttes som et grundlag for den nuancerede og veldokumenterede analyse, fortolkning og perspektivering af tekster.

3.2. Arbejdsformer

Danskfaget benytter sig af en række forskellige arbejdsformer, som tilpasses konstaterede forskelle i forudsætninger og læringsstrategier hos eleverne, faglige mål og stof. Arbejdsformerne i dansk A spænder fra klassesamtale over elevfremlæggelser til længerevarende selvstændigt projektarbejde under vejledning. Arbejdsformerne anvendes i en bevidst valgt progression, der stiller forskellige krav til elev- og lærerroller.

Mundtlighed og skriftlighed, procesorienterede forløb, analyse og produktion integreres i arbejdet med at nå de faglige mål. Progressionen forløber i et samspil mellem systematisk tilrettelagt træning, hvor enkelte kompetencer udfordres og indarbejdes, og større integrerede opgaver, der samler det indlærte i et produkt som dokumenteres.

Det skriftlige arbejde planlægges, så der er progression og sammenhæng til skriftligt

arbejde i de øvrige fag. Portfolio skal anvendes i arbejdet med de skriftlige produkter. Portfolioen indeholder såvel skriftlige produkter som refleksioner over udarbejdelsen af disse og vidner således om udviklingen af den skriftlige kompetence.

I slutningen af uddannelsestiden på 3. år udarbejdes der med henblik på den mundtlige prøve et skriftligt produkt, der kan gøres til genstand for en danskfaglig analyse. Emnet for det skriftlige produkt ligger inden for fagets kernestof og supplerende stof. Derudover udarbejdes en synopsis, der indeholder en præsentation af produktet samt en refleksion ved hjælp af danskfaglige begreber over udarbejdelsen af dette, herunder formidlingsmæssige valg. Det skriftlige produkt kan udarbejdes i grupper eller individuelt. Synopsen udarbejdes individuelt og fungerer som en del af eksaminationsgrundlaget ved den mundtlige prøve, jf. pkt. 4.2. Synopsen afleveres normalt senest en uge før eksamensperiodens begyndelse.

3.3. It

It anvendes som søgeværktøj til oplysninger om og undersøgelser af danskfaglige emner. Der lægges vægt på udvikling af kreativitet og systematik i søgningen, selvstændighed, kritisk sans og kildekritisk metode. Ophavsretslige forhold, etik i omgang med og krav til dokumentation af kilder indgår i undervisningen.

It anvendes til rapportering og formidling i skrift, lyd og visualisering. Anvendelsen af it indgår i et samspil med fagets mediedimension, således at den danskfaglige analyse af medieområdet forbindes med det udstyr og de programmer, eleverne anvender i faget og i øvrige fag.

3.4. Samspil med andre fag

Faget behandler og udvikler kompetencer, som er kendetegnende for den teknologiske dannelse. Dele af det danskfaglige kernestof og supplerende stof udvælges og behandles, så det bidrager til styrkelse af det faglige samspil i studieretningen. Faget samarbejder med uddannelsens øvrige fag om at udvikle kompetencer inden for skriftlig og mundtlig formidling, herunder tværgående skrivning i og uden for studieområdet.

Faget samarbejder med andre fag om relevante humanistiske problemstillinger, elektroniske kommunikationsformer og sproglige og æstetiske virkemidler.

Faget samarbejder med engelsk og eventuelt andre relevante fag om fælles sproglig terminologi og analysebegreber.

4. Evaluering

4.1. Løbende evaluering

Den løbende evaluering har udgangspunkt i elevens mundtlighed og portfolio, der

omfatter skriftlige produkter fra uddannelsesforløbet og elevens egen refleksion over besvarelserne i forhold til ekspliciterede kriterier. Det afsluttende skriftlige produkt samt synopsis, jf. pkt. 3.2. indgår i grundlaget for afgivelse af den afsluttende standpunktskarakter, men bedømmes ikke særskilt forud for den mundtlige prøve.

4.2. Prøveformer

Der afholdes en centralt stillet skriftlig prøve og en mundtlig prøve.

Den skriftlige prøve

Skriftlig prøve på grundlag af et centralt stillet elektronisk opgavesæt. Prøvens varighed er fem timer.

Opgavesættet udleveres ved prøvens start. Alle hjælpemidler er tilladt. Brug af internettet er tilladt.

Mundtlig prøve

Der afholdes en individuel, mundtlig prøve med forberedelsestid. Eksaminationstiden er ca. 30 minutter pr. eksaminand, og der gives ca. 60 minutters forberedelsestid.

Eksaminanden tildeles ved lodtrækning en opgave med et ukendt tekstmateriale, som gøres til genstand for analyse, fortolkning og perspektivering.

Opgaverne med ukendt tekstmateriale skal have et omfang, der står i forhold til forberedelsestiden, eksaminationstiden og til teksten/teksternes sværhedsgrad.

Tekstmaterialet skal bredt dække kernestof og supplerende stof og må højst anvendes tre gange pr. hold.

Opgaverne med ukendt tekstmateriale samt eksaminandernes synopseser, jf. pkt. 3.2., sendes til censor forud for prøven.

Prøven består af to dele:

I prøvens 1. del giver eksaminanden på baggrund af sin synopsis en kort præsentation af sit eget/gruppens skriftlige produkt, jf. pkt. 3.2, og fremlægger en refleksion over formidlingsmæssige valg, herunder sproglige og eventuelt auditive og visuelle virkemidler.

I prøvens 2. del fremlægger eksaminanden sin analyse, fortolkning og perspektivering af det ukendte tekstmateriale.

Eksaminationstiden fordeles ligeligt mellem de to delprøver. I begge delprøver tager eksaminationen udgangspunkt i eksaminandens præsentation suppleret med spørgsmål fra eksaminator.

4.3. Bedømmelseskriterier

Bedømmelsen er en vurdering af, i hvilket omfang eksaminandens præstation lever op til de faglige mål, som de er angivet i pkt. 2.1.

Ved bedømmelsen af den skriftlige prøve lægges vægt på eksaminandens dokumenterede evne til sprogligt at bearbejde komplekse sammenhænge klart og forståeligt og til at disponere, analysere, argumentere og formidle viden og erfaring.

Der gives én karakter på baggrund af en helhedsbedømmelse af eksaminandens skriftlige præstation.

Ved bedømmelsen af den mundtlige prøve lægges vægt på følgende:

- eksaminandens evne til at fremdrage væsentlige sider af en tekst, herunder samspillet mellem form og indhold
- eksaminandens evne til at sætte en tekst ind i en sammenhæng, der rækker ud over teksten selv
- eksaminandens evne til ved hjælp af danskfaglige begreber at reflektere over indhold og form i eget/gruppens skriftlige produkt
- hvor engagerende og klart eksaminanden formidler sit budskab.

Der gives én karakter på baggrund af en helhedsbedømmelse af eksaminandens mundtlige præstation.